

МАРЗОН Уладзімір Восіпавіч [7(19).11.1881, мяст. Заслаўе Мінскага пав.—6.9.1954], беларускі савецкі вучоны ў галіне хірургіі. Праф. (1935), засл. дз. н. БССР (1939), засл. ўрач БССР (1948). 3 служачых. Чл. КПСС з 1938. Скончыў мед. ф-т Юр'еўскага ун-та (1911). Урач у Бабруйскім пав. і Бабруйску (1911—34). Заг. кафедры аперацыйнай хірургіі і тапгр. анатоміі Віцебскага мед. ін-та (1934—41). Удзельнік Айч. вайны. У 1943—49 у наркамце (з 1946 мін-ве) аховы здароўя БССР. Заг. кафедры агульнай хірургіі (з 1948) Бел. ін-та ўдасканалення ўрачоў, дырэктар гэтага ін-та (1949—54). Асн. працы па пытаннях хірург. лячэння органаў брушной поласці, гінекалагічных і уралагічных хвароб. Старшыня праўлення навук. т-ва хірургаў БССР (1947—54). Дзп. Вярх. Савета БССР 2—3-га скл. Узнаг. 2 ордэнамі Леніна, 2 інш. ордэнамі, медалямі. Імем М. названа Бабруйская гарадская бальніца.

Літ.: Клинические наблюдения над ущемленными грыжами в Бобруйской больнице, «Бобруйские медицинские известия», 1921, в. 1; Из прошлого белорусской хирургии, у кн.: Труды III съезда хирургов БССР, Мн., 1949.

Літ.: Владимир Осипович Морзон, «Здравоохранение Белоруссии», 1969, № 11.

МАР'ІНА, вёска ў Добрушскім р-не Гомельскай вобл. Цэнтр сельсавета. За 7 км на Пн ад Добруша, 35 км ад Гомеля, 10 км ад чыгуначнай станцыі Добруш, на аўтамабільнай дарозе Добруш—Ветка. Басмыгадовая школа, клуб, бібліятэка, фельч.-ак. пункт, аддз. сувязі, магазін. У кастр. 1943 пям.-фаш. захопнікі часткова спалілі вёску. Помнік на брацкай магіле 68 сав. воінаў Айч. вайны.

МАР'ІНА ГОРКА, горад (з 1955), цэнтр Пухавіцкага р-на Мінскай вобл., на р. Цітаўка (прыток Свіслачы). Чыг. ст. (Пухавічы) на лініі Мінск—Бабруйск. За 65 км на ПдУ ад Мінска. 11,8 тыс. ж. (1972). Прамысл. прадпрыемствы: ліцейна-мех. з-д, раённае аб'яднанне і спецыялізаванае аддз. Сельгастэхнікі, ільновавод, малочны з-д, Пухавіцкі вінавод, камбінат быт. абслугоўвання, палігон жалезабетонных вырабаў, лясгас. Птушкагадоўчая рэпрадукцыйная гасп., Мар'інагорскі саўгастэхнікум, 4 сярэднія школы, вочна-завочная

Мар'іна Горка. Агульны выгляд.

агульнаадукац. школа, муз. і дзіцячая спарт. школы, Дом піянераў, 2 дзіцячыя сады, Дом культуры, 2 масавыя б-кі, бальніца, паліклініка, абл. дзіцячы санаторый «Пухавічы». Помнікі: У. І. Леніну, помнік-абеліск сав. воінам, партызанам і падпольшчыкам, якія загінулі ў Вял. Айч. вайну; помнік у гонар 1-га гвардз. Данскага тапкавага корпуса, які вызваляў М. Г. і Пухавіцкі р-н ад ням.-фаш. акупантаў; сакратару Мінскага падпольнага РК ЛКСМБ Л. Г. Гайдучонак; на магіле Героя Сав. Саюза В. Ф. Токарава; мемарыяльная дошка ў гонар воінаў Чырв. Арміі і партызанаў, якія вызвалялі М. Г.

У пісьмовых крыніцах М. Г. ўпамінаецца з 16 ст. Пасля 2-га падзелу Рэчы Паспалітай (1793) у складзе Рас. імперыі, вёска ў Ігумескім пав. Мінскай губ. У розныя часы належала Радзівілам, Бужынскім, Ратынскім, Крупскім, з 1863 міністру ўнутр. спраў Макаву. Жыхары актыўна ўдзельнічалі ў паўстанні 1863. Росту М. Г. спрыяла пракладка Лібава-Роменскай чыг. (1872). У 1876 заснавана с.-г. школа, ператвораная ў 1921 у с.-г. тэхнікум. У 1897 у М. Г. было 2 тыс. ж. з 29,7. 1925 цэнтр Пухавіцкага р-на, з 27.9.1938 г. пасёлак. З чэрв. 1941 да 3.7.1944 акупавана ням.-фаш. захопнікамі, якія загінулі 3145 жыхароў; дзейнічала падполле. *Л. А. Ладурковіч, Мар'іна Горка; Г. А. Кахановіч. Маладзечна.*

МАР'ІНСКІ КАНАЛ, медыярацыйны канал, правы прыток р. Арэсы (бас. Дняпра), у Любанскім р-не Мінскай вобл. Даўж. 21 км. У ніжнім цячэнні пракладзены па выраўнаваным рэчышчы р. Дупалкі. Вадазбор (240 км²) — плоская, аблесеная і забалочаная раўніна, перасечаная густой сеткай каналаў і канаў, якія ўпадаюць у М. к. Жыўленне мяшанае, пераважна снегавое. Сярэдні гадавы расход вады ў вусці каля 1,2 м³/сек.

МАРК АУРЭЛІЙ, гл. Аўрэлій Марк.

МАРКА (ад сярэдневерхняга магке граніца, пагранічная вобласць), 1) сельская абшчына ў сярэднія вякі ў шэрагу краін Зах. Еўропы. Аб'яднанне сялянскіх двароў, дзе індывідуальнае ўладанне ворнай зямлёю, прыладамі працы спалучалася з абшчынным уласнасцю на зямлю і ўгоддзі. Паступова індывідуальнае зямельнае ўладанне ператварылася ў прыватную ўласнасць сялян.

М. паявіліся на тэр. былой Рым. імперыі ў выніку т. зв. варварскіх заваёў. Найб. пашырыліся ў раннія сярэднявечча (асабліва ў Германіі), калі сяляне-абшчынікі былі свабоднымі. Адначасова з гаспадарчымі мела адм. функцыі. З развіццём буйнога феад. землеўладання ператварылася са свабоднай у прыгонную. Часткова захавала свае функцыі ва ўмовах развіцця феадальнізму, памагала сялянам у барацьбе з феодаламі (гл. таксама *Абшчына*).

2) У Франскай дзяржаве 8—9 ст. і ў «Свяшчэннай Рым. імперыі» буйная пагранічная адм. акруга на чале з маркграфам. Пазней некаторыя М. ператварыліся ў тэрытарыяльныя княствы.

Літ.: Энгельс Ф. Марка, Маркс К. и Энгельс Ф. Соч., т. 19; Неусыхин А. И. Возникновение зависимого крестьянства как класса раннефеодального общества в Западной Европе VI—VIII вв., М., 1956.

МАРКА (ням. Mark), лікавая і грашова адзінка еўрапейскіх дзяржаў у 11—20 ст.